Reconstructie 'Alphen aan den Rijn'

Journalist Ivo van Woerden maakte een reconstructie van het drama in Alphen aan den Rijn. Tristan van der Vlis schoot er zes mensen dood, zeventien raakten gewond. Hanneke Bonnes was een van de hulpverleners. In deze bewerkte voorpublicatie vertelt zij haar verhaal.

'Mama..., jij bent in Alphen hè? Ben je veilig?'

Het drama van Alphen

Journalist Ivo van Woerden maakte een eerste reconstructie van het schietincident in Alphen aan den Rijn voor het blad *HP/De Tijd*. Hij raakte gefascineerd door de gebeurtenis en het handelen van Tristan van der Vlis, die op 9 april 2011 zes mensen doodschoot en zeventien personen verwondde, waarna hij ook zichzelf doodschoot. Van Woerden sprak met nabestaanden, slachtoffers, ooggetuigen, politie, hulpverleners en andere betrokkenen. Dat resulteerde in het boek 'Het drama van Alphen' (uitgeverij Meulenhoff, €18,95), dat volgende week verschijnt. Het boek geeft een compleet beeld van de aanloop naar, de gebeurtenis zelf en de gevolgen van het eerste op Columbine-geïnspireerde schietincident in Nederland.
Van Woerden (1979) is freelance journalist. Hij werkte onder andere voor *Nieuwe Revu*, *Vrij Nederland*, *de Volkskrant*, *AD*, *Humo*, *De Morgen* en *Viva*. Van 2010 tot 2012 was hij redacteur bij HP/De Tijd. Met zijn undercover-onderzoek naar de ouderenzorg in Nederland werd hij genomineerd voor De Tegel (beste achtergrondreportage). Daarna schreef hij het boek 'Undercover in de ouderenzorg' (2011).

Ivo van Woerden

Als de a1-spoedoproep binnenkomt in de wagen van verpleegkundige Hanneke Bonnes rijdt ze met ambulancechauffeur Meine de Boer van Den Haag naar Leiden. Vandaag is het de derde keer dat ze samenwerken. De 47-jarige extraverte Hanneke heeft platinablond haar en stoere tatoeages onder haar lichtgevende groen-gele uniform. Eentje piept er onder de linkermouw uit. Een klavertjevier met eronder de initialen van haar in 2009 overleden zus heeft ze als herinnering op haar pols laten zetten.

Hanneke is een invalverpleegkundige die in het hele land, van Texel tot Maastricht, ambulancediensten invult. Vanmorgen had ze een telefoontje gekregen van uitzendbureau Confesso dat er iemand in de regio Hollands-Midden ziek was geworden. Of Hanneke in wilde vallen en een '10-18' wilde draaien, een dienst tot zes uur 's avonds. Dat is het lot van een uitzendkracht, had Hanneke gedacht. Ze woont in Leimuiden in het Groene Hart en kan er dus snel zijn. Ze had haar pak aangetrokken en haar twee zoons gedag gezegd. 'Vanavond gaan we naar de pizzeria. Mama is heus op tijd weer terug.'

Haar collega Meine de Boer heeft kort donkerblond haar en een rond gezicht met vriendelijke ogen die kalm de wereld in turen. In vergelijking met zijn collega is hij veel introverter. Aan zijn uiterlijk is niet te zien dat hij als militair in Eritrea en Irak meer ellende van dichtbij heeft gezien dan goed is voor een mens. De Fries straalt goedmoedige kalmte uit.

Samen hebben ze zojuist een b-vervoertje afgewerkt: een patiënt moest van het Leids Universitair Medisch Centrum naar het Haagse ziekenhuis Bronovo worden gebracht. Ze zijn op de weg terug als op het computerscherm in hun wagen een melding binnenkomt. 'Huh?' zegt Hanneke, die probeert te lezen wat er aan de hand is. 'Het is zoveel, ik moet naar beneden blijven scrollen.'

Ze roept de meldkamer op. 'Klopt het wel wat er nu allemaal binnenkomt?'

'Ja!', is het korte antwoord. 'Ga zo gauw mogelijk naar de Ridderhof, we komen ambulances tekort!' Meine trapt het gaspedaal van de ambulance in. Ze scheuren door de weilanden. Molens, koeien en schapen razen als vlekken aan hen voorbij. Dan moet Meine pardoes op de rem trappen voor de Albert Schweizerbrug, die het centrum van Alphen met Alphen-Noord verbindt. De geur van verbrand rubber verspreidt zich door de wagen terwijl de brug tergend traag opengaat voor een schip dat voorbij moet. 'Nee, niet nu!' roept Hanneke. 'Kom op!'

***

Hanneke en Meine zien in de verte een helikopter cirkelen. De brug gaat weer dicht. Ze rijden snel door en naderen rond half een het winkelcentrum aan de kant van de Burgemeester Bruins Slotsingel, waar eerder hun collega's André Oudenaarden en Ton Regeer zijn gestopt. Ze zien overal verontruste mensen. Paniek. Er zijn zo snel geen gewonden te zien.

'Kom', zegt Hanneke, 'we gaan kijken. We laten de hartmonitor en de brancard hier en nemen de koffer en de zuurstoffles mee'. Ze lopen langs een ambulance waarin een meisje ligt. Ze kijkt Hanneke gelaten aan.

Hanneke en Meine gaan door de fietssluis naar het Carmenplein. Daar worden ze direct aangesproken. Of ze een meisje kunnen helpen dat erg geschrokken is van wat ze binnen heeft zien gebeuren. 'Heeft ze wonden? Nee? Dan kunnen we nu even niets voor haar

9 april 2011: verpleegkundige Hanneke Bonnes tilt samen met een collega de brancard met de zwaargewonde Adem Aksoy een ambulance in. De foto ging de hele wereld over. FOTO ANP

doen', moet Hanneke met pijn in haar hart zeggen.

Er komt een agent op hen afgerend. 'Kom mee!' 'Waar is het groene hesje?' vraagt Hanneke. 'Wie is de eerste ambulanceverpleegkundige?' 'Weten we niet', zegt de agent gehaast. 'Kom mee. Snel. Hij heeft hulp nodig.'

Ze komen bij de nooduitgang van Ten Wolde Damesmode aan. Adem Aksoy ligt op de grond van het piepkleine magazijn en is er zichtbaar slecht aan toe. Hij ziet bleek, zijn armen voelen koud en zijn T-shirt is omhooggeslagen waardoor de wond op zijn buik blootligt. Zijn buik voelt verder hard aan. Hanneke weet wat dat betekent: er is een inwendige bloeding en het bloed kan nergens heen. Adem ligt op zijn linkerzij. Hij ademt oppervlakkig en ze voelt bij zijn pols een hoge hartslag. 'Een *scoop and run*', zegt ze tegen Meine. 'Ga de brancard maar halen'. Meine weet precies wat ze daarmee bedoelt: de patiënt moet horizontaal van de grond op de brancard worden 'geschept' en zo snel mogelijk naar een ziekenhuis worden gebracht.

Terwijl hij terugloopt naar de ambulance, gooit Hanneke een infuuszak naar een van de agenten. 'Openmaken', gebiedt ze. Ze moet Adem infuusvloeistof geven om hem in leven te houden. 'Maar ik heb dat nog nooit gedaan', zegt de agent. 'Dan wordt vandaag je eerste keer', zegt Hanneke beslist. Daarna legt ze hem uit wat hij moet doen, terwijl ze verder gaat met Adem. Ze brengt een infuusnaald aan in zijn arm. 'De zak moet hoog hangen', zegt ze tegen de agent en kijkt rond. In het magazijn hangen overal kledinghangers. 'Pak die maar', wijst ze. De agent hangt de zak eraan op. Het vocht kan nu via een infuuslijn naar beneden Adems bloedbaan in lopen. Gelukt. Maar hij heeft eigenlijk nog een infuus nodig.

'Doe mijn koffer open', zegt Hanneke, en ze legt uit wat ze nodig heeft.

Ineens verandert de sfeer. Een van de agenten krijgt een bericht via zijn oortelefoontje. 'Jongens, als de sodemieter je vest weer aan', zegt de agent. Omdat het winkelcentrum eerder veilig was verklaard en het bovendien bloedheet was in het kleine magazijn hadden de agenten hun kogelwerende vesten uitgedaan. Maar verderop bij Albert Heijn zijn hun collega's geschrokken van een geluid dat klonk als een geweerschot.

'Vest aan?', vraagt Hanneke. 'Er is mogelijk nog een schutter', zegt de agent. Hanneke schrikt. Is ze hier niet veilig? Dan moet ze eigenlijk weg. Een voorwaarde voor ambulancepersoneel om hun werk te kunnen doen is dat ze zonder gevaar voor eigen leven kunnen functioneren. En nu?

'Ik heb geen bescherming', zegt Hanneke. 'En ik wil graag heel naar huis vanavond'. De angst giert door haar lijf. De agenten besluiten in de deuropening te gaan staan om haar en Adem te beschermen. Ze gaat door met haar werk. Ze plakt luchtdichte doorzichtige pleisters, eigenlijk bestemd om het infuus op Adems arm te plakken, over de kogelgaten in zijn lichaam. Het is belangrijk dat er geen lucht in komt. Dat zou voor extra prikkeling van het zeer gevoelige buikvlies kunnen zorgen, wat de pijn vergroot. Daarnaast is zo'n wond een plek waar vuil en bacteriën het lichaam in kunnen komen en infecties kunnen veroorzaken. Zo, de pleisters zitten erop.

Waar blijft collega Meine? denkt Hanneke. Waar blijft hij toch?

•••

Verpleegkundige Hanneke ziet dat de agenten die de ingang van het winkelmagazijn bewaken zich weer ontspannen. De adrenaline giert nog door haar lijf. 'Loos alarm', zegt een van de agenten. 'Waarschijnlijk een spraakverwarring. Iemand had het over een donkere dader. Maar de dader droeg donkere kleding.'

Hanneke is opgelucht. Maar waar blijft collega Meine, die de brancard zou gaan halen? Hij blijft wel heel erg lang weg. Waarom?

•••

Hanneke is blij om haar collega Meine de Boer in de deuropening van het magazijn van Kledingzaak Ten Wolde te zien verschijnen. 'Sorry hoor', zegt Meine. 'Maar ik werd aangeklampt.'

Hij was daarstraks nog niet buiten of een agent had hem aan zijn jas via de nooduitgang boekhandel Ako ingetrokken. Daar was een vrouw die dringend hulp nodig had. Meine had een schotwond op haar rug geconstateerd, maar ze was goed aanspreekbaar. Haar verwondingen waren niet levensbedreigend en Meine moest zo snel mogelijk terug naar het slachtoffer dat Hanneke aan het helpen was. 'Het spijt me maar ik ben nu met een andere patiënt bezig', had hij gezegd, al was het moeilijk de vrouw achter te laten. 'Ik zal zo snel mogelijk hulp laten komen.'

Eenmaal buiten krijgt hij te horen dat aan de andere kant van het winkelcentrum de vertrekpost voor de ambulances is gemaakt. Daar wordt het ambulancepersoneel verteld wie naar welk ziekenhuis moet gaan volgens het gewondenspreidingsplan dat in de meldkamer ligt. In dat overzicht staat per gemeente welke ziekenhuizen in de betreffende buurt aangereden kunnen worden en hoeveel gewonden ze gemiddeld op kunnen nemen. Zo wordt voorkomen dat ambulances allemaal met hun patiënten naar hetzelfde ziekenhuis rijden.

In het gewondenspreidingsplan staat dat het Rijnland Ziekenhuis, vlakbij de Ridderhof, alleen door de week is geopend en dat daar dan kleine ingrepen worden behandeld. Voor moeilijkere operaties is Alphen aangewezen op grotere ziekenhuizen in de regio. De centrale ligging van de gemeente heeft als voordeel dat vijf van de in totaal elf Nederlandse traumacentra aan te rijden zijn: het Rotterdamse Erasmus Medisch Centrum, het Leids Universitair Medisch Centrum, het Utrechts Medisch Centrum, het VU medisch centrum en het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam. Deze traumacentra hebben allemaal een level 1-classificatie: 24 uur per dag staat een team klaar om ingewikkelde spoedgevallen direct te kunnen opereren. Kleinere ziekenhuizen in de regio hebben een level 2- of 3-classificatie en kunnen minder complexe spoedslachtoffers aan.

•••

Hanneke en Meine moeten Adem op de brancard zien te krijgen. Niet makkelijk in de piepkleine magazijnruimte. 'Hij moet nú echt naar het ziekenhuis!' roept Hanneke. Juist op dat moment loopt hun collega Ton Regeer binnen. Hij was buiten aan het rondkijken waar hij nodig was en kan hen nu mooi helpen.

Ze besluiten om Adem op een laken te leggen en hem zo horizontaal naar buiten te tillen. Daar is meer ruimte om hem op de brancard te leggen.

Als dat is gebeurd, gaat Ton weer verder om anderen te helpen. Hanneke en Meine rennen met Adem door de parkeergarage in de richting van de Troubadourweg. De broer en vrienden van Adem lopen mee, net als een van de agenten die hen binnen hebben bijgestaan.

Buiten staan hordes mensen en camera's. Door de harde wielen klappert de brancard op de straatstenen. 'Sorry, sorry', blijft Hanneke maar herhalen tegen Adem. Ze heeft geen pijnstilling kunnen geven omdat ze de monitor die ze daarvoor nodig heeft niet mee naar binnen heeft genomen. Als ze hun ambulance bereiken, komt er een agent naar hen toe. 'Wil je motorbegeleiding?' vraagt hij. 'Ja!' roept Hanneke.

Klik.

Ze zal er later achter komen dat er van dat moment een foto is gemaakt. Ze tillen Adem gezamenlijk de ambulance in. Hoewel dat niet gebruikelijk is, mag Adems broer bij hem blijven zitten. Hij zal Adems hand niet meer loslaten.

'Hou je vast', zegt Hanneke. 'Dit gaat heel erg hard.' Door de motorescorte kunnen ze tegen het verkeer in rijden. 'Ga maar richting Leiden', hadden ze te horen gekregen, de uiteindelijke bestemming zou onderweg volgen. Inderdaad komt al snel door dat ze naar het Leids Universitair Medisch Centrum moeten, het LUMC.

Chauffeur Meine kan de begeleidende motoragent niet met de portofoon bereiken. Lastig, want hij moet voor hen uit rijden om de weg vrij te maken en dus weten waar ze heengaan.

Meine begint met één hand te zwaaien. Het duurt maar even en dan ziet de motoragent het in zijn achteruitkijkspiegel. Hij komt naast de ambulance rijden. 'L! u! m! c!', schreeuwt Meine door het autoraampje, dat hij net een stuk naar beneden heeft gedaan. De agent knikt.

Bij de Spoedeisende Hulp van het LUMC kunnen ze traumakamer twee oprijden. Hanneke krijgt te horen dat die net vrij is gekomen omdat hulp voor een hoogbejaarde vrouw die kort voor hen uit de Ridderhof was aangekomen, te laat is gekomen. Ze is overleden.

Adem krijgt in de kamer daarnaast te horen dat hij direct geopereerd moet worden. ▸

Reconstructie ‘Alphen aan den Rijn’

‘Weet je nog wat mama zei over veiligheid? Wij kunnen ons werk alleen doen als we niet bedreigd worden. Mama is omringd door brandweermannen, dus maak je maar geen zorgen. Tot straks!’

Hanneke Bonnes is na een burn-out weer bijna klaar om op de ambulance te werken. FOTO WERRY CRONE

De kogel blijkt zijn buik in en ook weer uit te zijn gegaan. Dat laatste had hij zich nog niet gerealiseerd. Tegen zijn broer zegt hij voor de operatie begint: ‘Mocht er ook iets met mij gebeuren, zorg dan goed voor onze moeder.’

•••

Hanneke en Meine rijden nu naar de ambulancepost in Alphen, waar het Bedrijfs Opvang Team klaarzit, al hebben ze daar nu niet zo’n behoefte aan. Dat team bestaat uit collega’s die een extra opleiding hebben gevolgd om hen te kunnen coachen als ze iets vreselijks hebben meegemaakt.

‘Heb jij soms een trauma?’ vraagt Hanneke sarcastisch.

‘Nee’, zegt Meine.

‘Nou, ik ook niet’, zegt Hanneke lachend. Maar opdracht is opdracht.

•••

Verpleegkundige Hanneke Bonnes zit weer in de ambulance. ‘Meldkamer, we zijn weer beschikbaar hoor.’

Het gesprek dat ze met iemand van het Bedrijfs Opvang Team had, wilde niet echt vlotten. Verder dan het oplepelen van de feiten kwam ze niet. Ook van haar collega’s hoorde ze dat ze zich nu vooral nuttig wilden maken. Hanneke en haar collega Meine zijn dus weer aan het werk gegaan.

Eerst met een ‘gewoon’ ritje: een vrouw met een gebroken heup moet naar het Rijnland Ziekenhuis in Leiderdorp.

Weer buiten gaat Hannekes mobiel over. Verbaasd kijkt ze op het schermpje: waarom belt de meldkamer niet op de portofoon? Als ze opneemt wordt dat snel duidelijk. ‘Er is een nieuwe dreiging’, hoort ze. ‘Rij direct naar de brandweerkazerne in Alphen. Nadere berichtgeving volgt. Dit moet geheim blijven, dus geen portofoon gebruiken, want die kan worden afgeluisterd.’

Ze kijken elkaar aan. Terwijl ze Meine inlicht ziet ze haar eigen ogen vol ongeloof gespiegeld in de zijne.

‘Kom, we gaan’, zegt Meine. ‘We zien het wel.’ Onderweg gaat de telefoon weer. Hanneke hoort nu dat het om een bommelding gaat. ‘Er is een briefje gevonden in de auto van de dader.’

Weer trapt Meine het gaspedaal van de ambulance in. Ze scheuren naar de kazerne in de Havenstraat en zijn de eerste ambulance die daar aankomt. Ze moeten standby blijven staan voor als het misgaat.

Hanneke loopt naar binnen en neemt plaats in de kazerne. ‘Ik ben kapot’, zegt ze. Haar collega’s van de brandweer zien dat ze dringend iets moet eten en stoppen haar gevulde koeken toe.

•••

In de brandweerkazerne in de Havenstraat zondert Hanneke zich even af om haar kinderen te bellen. Ze had allang thuis moeten zijn om met ze naar de pizzeria te gaan. Zo achteloos mogelijk, zegt ze: ‘Hé, met mij. Hoor eens. Mama is nog even aan het werk. Dat van die pizza, dat doen we morgen.’

‘Mama…, jij bent in Alphen, hè?’ zegt haar zoon. ‘Ben je veilig?’ Haar hart breekt, want ze was niet veilig. Toen ze dachten aan een tweede schutter was ze zelfs heel erg onveilig. Wat moet er van haar kinderen worden, haar ‘welpen’, als er iets met haar zou gebeuren?

Ze wil al helemaal niet zeggen dat ze nu standby is voor een mogelijk nieuwe onoverzichtelijke ramp met explosieven. ‘Weet je nog wat mama heeft uitgelegd over veiligheid?’

Tegen haar collega had Hanneke nog gekscherend gezegd dat ze heus geen trauma had. Waarom voelt ze zich nu dan toch zo rot? Langzaam dringt het tot haar door dat ze haar werk nog even niet aan kan.

zegt Hanneke. 'Wij kunnen ons werk alleen doen als we niet bedreigd worden. Mama is nu zelfs omringd door allemaal brandweermannen, dus maak je over mij maar geen zorgen. Tot straks!'

Ze hangt op maar het zint haar niet. Ze probeert wat vrienden te bellen om even bij haar kinderen langs te gaan. Niemand neemt op. Ze spreekt hun voicemails in en denkt pas dan aan een brandweerman die bij hen in het dorp woont. Hij belooft direct bij haar kroost te gaan kijken.

•••

'Ik voel me zo eenzaam'. Ambulanceverpleegkundige Hanneke Bonnes belt met haar collega Meine de Boer. 'Waarom is er wel plek voor al die bobo's die niets met die dag te maken hebben?'

Het is 20 april, elf dagen na het schietincident. De officiële herdenking in Theater Castellum staat op het punt te beginnen en er is een hele groep ambulancemedewerkers uitgenodigd om aanwezig te zijn.

Koningin Beatrix en kroonprins Willem-Alexander zullen in de zaal zitten om de slachtoffers en nabestaanden een hart onder de riem te steken. Zij zullen de hulpverleners bedanken die 9 april zo hard gewerkt hebben om levens te redden, om de schade te beperken.

Bij zulk hoog bezoek moeten alle aanwezigen vooraf gescreend worden door de beveiliging. Ook Hanneke heeft een kopie van haar id-kaart doorgegeven, maar gisteren heeft ze te horen gekregen dat ze toch niet mag komen. De veiligheidsdienst had geen bezwaar gemaakt, maar er zijn te weinig plaatsen voor alle hulpverleners. Omdat Hanneke uitzendkracht is en de vaste mensen voorgaan, is er voor haar geen plek in de zaal. Terwijl ze deze herdenking juist zo nodig heeft.

Op 11 april, de eerste maandag na de schietpartij was ze gebeld.

'Heb je de krant gezien?'

'Welke krant?'

'*De Telegraaf*.'

Ze stond op de voorpagina met een actiefoto – ze duwt de brancard waarop Adem Aksoy ligt en roept 'Ja!' tegen de politieagent die haar een motorescorte aanbiedt. Daarna heeft haar telefoon roodgloeiend gestaan. Omdat ze door het hele land werkt en een gigantisch netwerk heeft van vrienden en kennissen, wil iedereen weten wat ze heeft meegemaakt en of het wel goed met haar gaat. Ze had steeds haar verhaal verteld, maar het irriteerde haar soms ook. Ze wilde helemaal niet op de voorpagina van de krant staan. Ze wilde die aandacht niet. Ze wilde liever rustig bijkomen van alles wat ze heeft meegemaakt. En dat lukte maar moeilijk zo.

•••

Nu Alphen al dagenlang het nieuws bepaalt, kan ambulanceverpleegkundige Hanneke er moeilijk aan ontkomen. 'Kom, we gaan lunchen', had haar man gezegd, een paar dagen na het schietincident. 'Goed plan!' vond Hanneke. 'Afleiding.'

Maar als ze in een restaurant plaatsnemen en de menukaart bekijken, zegt een mevrouw aan een andere tafel hardop tegen haar gezelschap: 'Heb je het gehoord? Ja! In Alphen. Hij heeft wel honderd kogels afgevuurd!' De tranen lopen over Hannekes wangen als ze de ober om een ander plekje vraagt. Het voelt alsof ze er nergens aan kan ontsnappen en dat verrast haar zelf nog het meest.

Toen ze zaterdag 9 april zo druk aan het werk was en verplicht haar verhaal moest gaan doen bij iemand van het Bedrijfs Opvang Team, had ze nog gekscherend tegen haar collega gezegd dat ze heus geen trauma had. Waarom voelt ze zich nu dan toch zo rot?

•••

Het drong langzaam tot haar door dat ze haar werk nog even niet aan kon en dat het schietincident in de Ridderhof een veel groter effect op haar had dan ze die dag had kunnen bevroeden.

Ze was naar de avond gegaan die werd georganiseerd in Hotel Toor, waar alle collega's die die dag gewerkt hadden, samen waren gekomen. Burgemeester Eenhoorn had hen bedankt voor hun inzet. Ze hadden allemaal het boekje 'Ik ben er kapot van' van Carlo Mittendorf en Carla Muller gekregen over wat een psychotrauma is en hoe je daarmee om moet gaan.

In groepjes hadden ze hun verhaal gedaan om door de optelsom van alle ervaringen een stap te kunnen zetten in het verwerken van wat ze hadden gezien. Ook al is ze hulpverlener en heeft ze bewust gekozen voor dit vak, ze weet nu dat ze niet immuun is voor het leed dat ze voorgeschoteld krijgt.

Hanneke kijkt terug op een fijne avond. 'Want in tegenstelling tot mijn collega's had ik niemand meer gezien na het schietincident. Meine moest zondag gewoon werken en heeft die dag met mensen bij kunnen praten. Ik had daar ook zo'n behoefte aan: van anderen horen hoe zij het ervaren hebben. Maar dat kon dus eerder niet.'

Ze kijkt erg uit naar de officiële herdenking op 20 april en heeft zich voorgenomen het daar echt af te sluiten. Maar ze mag er op het laatste moment niet heen. Er zit niets anders op dan het evenement op televisie te volgen, waar het live wordt uitgezonden.

Als het officiële gedeelte van de herdenking voorbij is, spreekt koningin Beatrix in het aangrenzende theatercafé met alle betrokkenen. Van deze bijeenkomst worden foto's gemaakt, die thuis naast het portret van een overledene in een lijstje zullen komen. Dezelfde foto's herinneren de hulpverleners aan de dankbaarheid van de koningin voor hun professionele inzet op die rampzalige zaterdag.

Hanneke moet die foto's missen en dat doet haar pijn. Ze beseft wel dat er meer aan de hand is en dat ze actie moet ondernemen, wil ze zichzelf weer in de hand krijgen. Ze besluit te kiezen voor een vorm van therapie waar ze eerder goede ervaringen mee heeft gehad. Bij de Eye Movement Desensitization and Reprocessing-methode (emdr) zoekt een therapeut in een gesprek momenten op, zogenaamde *trigger points*, die zich hebben ingeprent in iemands geheugen en die de gevoelens van een nare ervaring aanwakkeren.

Hanneke ontdekt dat er twee trigger points zijn die haar in de weg staan om het schietincident achter zich te kunnen laten. Ze denkt aan het meisje dat hulp nodig had, maar niet lichamelijk gewond was. Ze moest het meisje afwijzen en op zoek gaan naar dringendere gevallen, terwijl ze nu denkt: zo'n kind verdient op zijn minst een knuffel.

En het moment in het winkelmagazijn, waar ze voetballer Adem Aksoy hielp. Ze hoort de agenten zeggen dat er een tweede schutter kan zijn. Dat gevoel van onveiligheid en machteloosheid grijpt haar nog altijd aan.

Haar therapeut laat haar juist aan die momenten denken terwijl ze een koptelefoon op krijgt die om en om in het linker- en het rechteroor een tikje laat horen.

Hanneke: 'In je ene hersenhelft zit het gevoel, in de andere het verstand. Je kunt rationeel begrijpen wat iets betekent, maar dat wil niet zeggen dat je gevoel daar in meegaat. Door de therapie laat je die twee hersenhelften een verbinding opzoeken. Het is net als in je remslaap, waarbij je al dromend de gebeurtenissen van een dag verwerkt. Je voelt het niet direct, maar je wordt er later rustiger van. Het lukt me beter om het gebeurde te overzien en te relativeren. Alsof het ineens een plek heeft gekregen.'

•••

Ze zet nog twee stappen om de gebeurtenissen te kunnen verwerken. 'We zeggen aan het eind van een werkdag vaak dat de ambulance aan de stekker moet om de apparatuur op te laden. Dat heeft deze zuster ook eens bij zichzelf gedaan.' Haar stopcontact vindt ze bij vrienden in Spanje, waar ze een weekje logeert.

Ook bezoekt ze een maand na het schietincident met collega's het winkelcentrum, om nog één keer de puzzel te kunnen leggen van wat er is gebeurd en wie wat heeft gezien en gedaan. Ze loopt die dag ook kledingzaak Ten Wolde binnen waar de eigenaresse haar direct herkent.

'Mag ik nog even in het magazijn kijken?', vraagt ze. De eigenaresse stemt meteen toe. Hanneke verbaast zich over hoe piepklein de ruimte is waarin ze Adem Aksoy heeft bijgestaan. Ze denkt nog veel aan de voetballer en ze heeft in de krant gelezen dat het naar omstandigheden goed met hem gaat.

'Mag ik misschien een briefje voor hem achterlaten?', vraagt Hanneke. Ze heeft geen telefoonnummer van Adem en weet ook niet of hij contact met haar op prijs stelt. Zij was de hulpverlener en deed gewoon haar werk. Maar het zou kunnen dat Adem zich afvraagt wat hem precies is overkomen en hoe hij in het ziekenhuis is beland. Misschien probeert hij net als zij de puzzel voor zichzelf compleet te maken.

Hanneke schrijft haar telefoonnummer op een vel papier en laat het op de toonbank van de kledingzaak achter. Ze hoopt dat hij het ooit in handen zal krijgen.